

ÖZEL SİRKÜLER:

2016 YILINDA İŞLETME HESABI ESASI VE BİLANÇO ESASINA GÖRE DEFTER TUTMA VE SINIF DEĞİŞTİRME HADLERİ

ÖZET : 2016 yılında mükelleflerin Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre *işletme hesabı esası ve bilanço esasına göre sınıf değiştirmede dikkate almaları gereken hadler.*

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 176'ncı maddesinde tüccarlar defter tutma bakımından ikiye ayrılmış; I'nci Sınıf Tüccarların Bilanço Esasına göre, II'nci Sınıf Tüccarların ise İşletme Hesabı Esasına göre defter tutacakları belirtilmiştir. Kimlerin I'nci Sınıf Tüccar, kimlerin ise II'nci Sınıf Tüccar sayılacağı, sınıfların tespitine ilişkin hadler ve sınıflar arasındaki geçişe ilişkin düzenlemelere, VUK'nun 177-181'inci maddeleri arasında yer verilmiştir.

İşletme hesabı esası ve bilanço esasına göre defter tutma ayırımına ilişkin hadler, Vergi Usul Kanunu Tebliği ile yayımlanmaktadır. 2013¹, 2014² ve 2015³ yılları için belirlenmiş olan bu hadler aşağıdaki gibidir.

Madde No	Konusu	2013 Yılında Uygulanan Miktar (TL)	2014 Yılında Uygulanan Miktar (TL)	2015 Yılında Uygulanan Miktar (TL)
MADDE 177-	1-Bilanço esasına göre defter tutma hadleri			
	Alış tutarı	150.000	150.000	160.000
	Satış tutarı	200.000	200.000	220.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	80.000	80.000	88.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	150.000	150.000	160.000

Vergi Usul Kanunu'nun düzenlemeleri ve ilgili tebliğlerde açıklanan tutarlar dikkate alınmak suretiyle 2016 yılında I'nci ve II'nci sınıf tüccarların sınıf değiştirmede dikkate almaları gereken hadlere ilişkin olarak aşağıdaki tablolar düzenlenmiştir.

¹ 31.12.2012 tarihli ve 28514 (4.Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 422 Sıra No'lu VUK Genel Tebliği'nde belirlenen tutarlar

² 30.12.2013 tarihli ve 28867 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 432 Sıra No'lu VUK Genel Tebliği'nde belirlenen tutarlar

³ 30.12.2014 tarihli ve 29221 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 442 Sıra No'lu VUK Genel Tebliği'nde belirlenen tutarlar

I-Bilanço Esasından İşletme Hesabına Geçiş

Satin aldığı malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan bilanço esasına göre defter tutan I'nci sınıf bir tüccarın	1) Son dönem iş hacminin % 20'yi aşan bir nispette düşük olması durumu		
	2015 yılı	Alış Tutarı	128.000 liranın altındaysa
		Satış Tutarı	176.000 liranın altındaysa
	2) Son üç dönem iş hacminin % 20'ye kadar bir düşüklük göstermesi durumu (her üç yılda)		
	Alış tutarları	2013 ve 2014 yılları	120.000 - 150.000 lira arasındaysa
		2015 yılı	128.000 - 160.000 lira arasındaysa
	Satış tutarları	2013 ve 2014 yılları	160.000 - 200.000 lira arasındaysa
		2015 yılı	176.000 - 220.000 lira arasındaysa
Satin aldığı malları olduğu gibi veya işledikten sonra satmanın dışındaki işlerle uğraşan bilanço hesabı esasına göre defter tutan I'nci sınıf bir tüccarın	1) Son dönem iş hacminin % 20'yi aşan bir nispette düşük olması durumu		
	2015 yılı	Gayrisafi İş Hasılatı	70.400 liranın altındaysa
	2) Son üç dönem iş hacminin % 20'ye kadar bir düşüklük göstermesi durumu (her üç yılda)		
	Gayrisafi İş Hasılatı	2013 ve 2014 yılları	64.000 - 80.000 lira arasındaysa
2015 yılı		70.400 - 88.000 lira arasındaysa	
Satin aldığı malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan, aynı zamanda bunun dışındaki işlerle de uğraşan bilanço esasına göre defter tutan I'nci sınıf bir tüccarın	1) Son dönem iş hacminin % 20'yi aşan bir nispette düşük olması durumu		
	2015 yılı	Diğer İşlerden Elde Edilen Satış Hasılatının Beş Katı ile Mal Alım Satımı ile İlgili Satış Tutarı Toplamı	128.000 liranın altındaysa
		2) Son üç dönem iş hacminin % 20'ye kadar bir düşüklük göstermesi durumu (her üç yılda)	
	Diğer İşlerden Elde Edilen Satış Hasılatının Beş Katı ile Mal Alım Satımı ile İlgili Satış Tutarı Toplamı	2013 ve 2014 yılları	120.000 - 150.000 lira arasındaysa
		2015 yılı	128.000 - 160.000 lira arasındaysa

2016 yılından itibaren işletme hesabı esasında defter **tutabilir.**

*Sınıf değiştirmeye ilişkin yüzdesel düşüklükler mal alış tutarlarında olabileceği gibi mal satış tutarlarında veya iş hasılatında da olabilir. *Bu yüzdesel düşüklükler bir yıl mal satış tutarında, diğer yıl ise mal alış tutarında olabilir.* Bilanço esasından işletme hesabı esasına geçiş ihtiyarı olup dileyen mükellefler söz konusu şartları sağlasalar bile 2016 yılında bilanço esasında defter tutmaya devam edebilirler.

II- İşletme Hesabından Bilanço Esasına Geçiş				
Sattın aldığı malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan işletme hesabı esasına göre defter tutan II'nci sınıf bir tüccarın	1) Son dönem iş hacminin % 20'yi aşan bir nispette fazla olması durumu			2016 yılından itibaren bilanço esasında defter tutması gerekir.
	2015 yılı	Alış tutarı	192.000 lirayı aşılırsa	
		Satış tutarı	264.000 lirayı aşılırsa	
	2) Son iki dönem iş hacminin % 20'ye kadar bir fazlalık göstermesi durumu			
	Alış tutarları	2014 yılı	150.000 - 180.000 lira arasındaysa	
		2015 yılı	160.000 - 192.000 lira arasındaysa	
	Satış tutarları	2014 yılı	200.000 - 240.000 lira arasındaysa	
		2015 yılı	220.000 - 264.000 lira arasındaysa	
Sattın aldığı malları olduğu gibi veya işledikten sonra satmanın dışındaki işlerle uğraşan işletme hesabı esasına göre defter tutan II'nci sınıf bir tüccarın;	1) Son dönem iş hacminin % 20'yi aşan bir nispette fazla olması durumu			
	2015 yılı	Gayri safi iş hasılatı	105.600 lirayı aşılırsa	
	2) Son iki dönem iş hacminin % 20'ye kadar bir fazlalık göstermesi durumu			
	Gayri safi iş hasılatları	2014 yılı	80.000 - 96.000 lira arasındaysa	
2015 yılı		88.000 - 105.600 lira arasındaysa		
Sattın aldığı malları	1) Son dönem iş hacminin % 20'yi aşan bir nispette fazla olması durumu			

Sirküler Rapor Mevzuat **09.12.2015/166-4**

olduğu gibi veya işledikten sonra satan, aynı zamanda bunun dışındaki işlerle de uğraşan işletme hesabı esasına göre defter tutan II'nci sınıf bir tüccarın;	2015 yılı	Diğer İşlerden Elde Edilen Satış Hasılatının Beş Katı ile Mal Alım Satımı ile İlgili Satış Tutarı Toplamı	192.000 lirayı aşıyorsa
	2) Son iki dönem iş hacminin % 20'ye kadar bir fazlalık göstermesi durumu		
	Diğer İşlerden Elde Edilen Satış Hasılatının Beş Katı ile Mal Alım Satımı ile İlgili Satış Tutarı Toplamı	2014 yılı	150.000 - 180.000 lira arasındaysa
		2015 yılı	160.000 - 192.000 lira arasındaysa

*Sınıf değiştirmeye ilişkin yüzdesel fazlalıklar mal alış tutarlarında olabileceği gibi mal satış tutarlarında veya iş hasılatında da olabilir. *Bu yüzdesel fazlalıklar bir yıl mal satış tutarında, diğer yıl ise mal alış tutarında olabilir.* İşletme hesabı esasından bilanço esasına geçişte her hangi bir ihtiyarilik bulunmamaktadır. Şartları sağlayan mükelleflerin 2016 yılından itibaren bilanço esasında defter tutması gerekmektedir.

VUK' nun 177'nci maddesine göre 2016 yılında

- Her türlü ticaret şirketleri (Adi şirketler iştigal neveleri yukarıdaki bölümlerde yer alan hadlerden hangisine giriyorsa ona göre defter tutarlar)
- Kurumlar Vergisine tabi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bilanço esasına göre defter tutmalarına imkan veya lüzum görülmeyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilir.)
- İhtiyari olarak bilanço esasına göre defter tutmayı tercih edenler bu hadlerle bağlı olmaksızın bilanço esasına göre defter tutmak zorundadır.

III- Kurumlar Vergisi Mükelleflerinin Defter Tutma Durumları

Türk Ticaret Kanunu'nun 124'üncü maddesine göre *ticaret şirketleri*; kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir. Bu kapsamda kolektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesine göre aşağıda sayılan kurumların kazançları, kurumlar vergisine tâbidir:

- a) Sermaye şirketleri.
- b) Kooperatifler.
- c) İktisadî kamu kuruluşları.
- ç) Dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler.
- d) İş ortaklıkları.

Bu kurumların tanımları ise söz konusu Kanun'un 2'nci maddesinde aşağıdaki gibi yapılmıştır:

- **Sermaye şirketleri:** Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile benzer nitelikteki yabancı kurumlar sermaye şirkettir. Bu Kanunun uygulanmasında, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tâbi fonlar ile bu fonlara benzer yabancı fonlar sermaye şirketi sayılır.
- **Kooperatifler:** 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa veya özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler ile benzer nitelikteki yabancı kooperatifleri ifade eder.
- **İktisadî kamu kuruluşları:** Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup, faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler iktisadî kamu kuruluşudur. Yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup yukarıdakiler dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler, iktisadî kamu kuruluşu gibi değerlendirilmektedir.
- **Dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmeler:** Dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler ile benzer nitelikteki yabancı işletmeler, dernek veya vakıfların iktisadî işletmeleridir. Bu Kanunun uygulanmasında sendikalar dernek; cemaatler ise vakıf sayılır.

İktisadî kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadî işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerini etkilemez. Mal veya

Sirküler Rapor Mevzuat **09.12.2015/166-6**

hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kâr edilmemesi veya kârın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesi bunların iktisadî niteliğini değiştirmez.

- **İř ortaklıkları:** Yukarıdaki kurumların kendi aralarında veya şahıs ortaklıkları ya da gerçek kişilerle, belli bir işin birlikte yapılmasını ortaklaşa yüklenmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklardan bu şekilde mükellefiyet tesis edilmesini talep edenler iş ortaklıklarıdır. Bunların tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini etkilemez.

Bu tüzel kişiliklerden Maliye Bakanlığınca izin verilenler dışındakiler 2016 yılında defterlerini bilanço esasına göre tutmak zorundadır.

Saygılarımızla...

TÜRMOB Sirküler Rapor

